

<http://www.ellenfeny.hu/archivum/2000/1-2/gaz-sziv>

Gáz-szív

Tzara: Gázszív - Vertigo Dance Company

Halász Tamás

Tizenkét év telt el azóta, hogy az Artus - a Bécsi Ünnepi Hetekkel koprodukcióban - létrehozta a Gázszív című produkciót. Az első variánst. Az „A” verziót. Az idej, második Gázszív előadásban egyetlen alkotó neve egyezik az 1987-es előadásával: Goda Gáboré, a rendezőé. Igaz, az új angol és magyar nyelvű előadás főszereplőjét, Geltz Pétert már az első Gázszív-produkcióban is megtalálhattunk: előadóként. Társkoreográfusként és társrendezőként pedig Mándy Ildikó jegyzi az új darabot, aki tizenkét évvel ezelőtt ugyancsak előadóként szerepelt. E régi gárda tagjai azóta az Andaxínház, a Sofa Trió és a Dream Team társulat tagjai. Az újak viszont egytől egyig izraeli táncosok. Az Artus és a Vertigo kapcsolata 1995 óta tart, mióta bemutatták első közös darabjukat még a Petőfi Csarnokban, majd az izraeli Susanne Dellal Központban. Most pedig az Artus egyik legkorábbi munkáját vették elő, immár közösen.

Az 1987-es, hősi emlékké vált korai munkáról én lemaradtam. Így nem tudom, mondható-e felújításnak, újraértelmezésnek az 1999-es Gázszív, vagy sem. Akárhogy is, de Goda Gábor rendezése az évad egyik legfontosabb alternatív bemutatója. A tzarai szövegre felépített abszurd táncszínház érzékeny és szellemes. Varieté vagy cirkusz? Eldönthetetlen, de széles hangulati skálán mozgó, élvezetes játék. Az est három társ-koreográfusa (Goda és Mándy mellett az izraeli Noa Wertheim) egyszerre szép és bizarr, s az Artus számos „mesterjegyet” magán viselő mozgásanyagot készített a hat táncosnak. Az izraeli hatok játéka olyan folyamatos izzásban tartotta a három /ál/felvonásos előadás színpadát, amelyhez hasonlatosat csak az Artus kilencedik éve játszott Turuljának előadásain érezni.

A Gázszív átlátható, nem rejtelmes, ámbár titka van, s teli finom, elegáns, apró szellemességgel, mozdulati és scenikai ötlettel. Közben halljuk Tzara szövegét a magyar változatban Geltz, az angolban Talia Beck előadásában. Mindketten játszanak a hangjukkal, hol „szinkronizálnak”, hol parodizálnak, beljebb-távolabb sodródva a cselekmény menetétől, miközben szinte látjuk Tzara szövegét is hasonlóan erős előadásban, egyfajta „mozgáskottán”.

Az Artus a közelmúltban befejezett Noé trilógiájában a verbalitással foglalkozott. A trilógia hősei folyamatosan meghatározták magukat, az előadás nézői önmagukkal, saját nevükkel, arcukkal, hangjukkal szembesülhettek. A dada saját kora - az első világháború kellős közepén vergődő Európa - abszurdításával szemben hirdetett kíméletlen harcot. A Noé trilógia uralkodó, fényes korok külsőségeit és lényegét hordozta: barokk volt és óegyiptomi. A dada egy korszakokból kiszaladt, atomizálódott, egyenként évtizednél is rövidebb izmus sorozat Radikálisaként lépett fel: az ideológiai és esztétikai kötöttségek alóli kiszabadulást nevezte fő céljának. A dadát a világháború utáni társadalmi összeomlásorozat és tanácstalanság léptette át az országhatárokon. A dada a korábbi rend összeomlásából született és ünnepelte azt. Ideológiává formálta az ideologizálhatatlannak tűnőt, és megtisztította az utat az utána következő irányzatok előtt. Az Artus Gázszíve azonban nem egyszerűen egy Tzara hommage, inkább igényesen popularizálja a dadát. Mint alcíme is mutatja: abszurd táncszínház. Költőiséggel, különö, ám az ésszerűtől mégsem elrugaszkodott mozgásanyaggal, vizuális szellemességgel, provokativitással, bár ezt ráhagyja a tzarai szövegre. Megjeleníti például Lautrémont híres hasonlatát, a varrógép és az esernyő véletlen találkozását a /bonc/asztalon...olyasféle bölcs humorról pont itt és pont ezt, mint valaha a Picasso kalandjai című kultuszfilm tette.

Tzara: Gázszív
Vertigo Dance Company

Jelmez: Berzsényi Krisztina

Koreográfus: Goda Gábor, Mándy Ildikó, Noa Wertheim

Rendezőasszisztens: Mándy Ildikó

Rendező: Goda Gábor

Előadják: Adi Sha'al, Rina Wertheim, Shimon Mansura, Shi Pratt, Gilat Amotz, Inbal Aloni, Talia Beck, Geltz Péter